

۹ مایس ۱۹۱۸

صافی : ۴۳

ایکڑھی جلد

یکی محبوسہ

يکي تابلز

قارداش کومکي

قافقاسي قارداشلار مارك «حرزده» و «قاجين» نامي و برذرکاري اسلام-اسير و مهاجرلري منتفعت-توروك ميرلر طرفندن با كوده نشر ايديله «قارداش كومي» عنواني سكسان صفحه لك پوچك بر مجموعه، طولايي سيميله اله كچدي. (يكي مجموعه) نك كچين هفته كي نسخهنسند بر شعري اقتباس ايديلدن «قوشه» ايله بو «قارداش كومي» [قارداش يازديني] بكا، مثال اولديني ايچون خياله بيله جواز و بريله ي، نه قدر قايملر ك ددرين كوشه لرده صافلايان بر غنيتك، قسماً اولسون، حقيقت اولديني كورمك فرحتي ووردی. بو غريب برطلو يودر. دونه قدر ماضي به قايشمش، استقبال كورمه كه حكوم صايلايان بر علاقه نك بوراده واورده - بوتون روحارده بو قدر قوتلي و جانلي بر صورتده ياشاديني كورمك و طويقي ؟ ياريم عصر دن صوكر ، بربريه تاماً ياباني و دشمن محيط و عاملارك تاثير لرمعه عرض قالمقدن صوكراده ، روحاً و حساً ، بو قدر قوتلي بر اولديغزه شاهد اولو... انسانه وچدرل بخش ايدن بر سعادت اولويور.

* *

قط بن حسار مدن دكل ، «قارداش كومي» مجموعه سندن بحث ايدمك .

مجموعه نك قابنده بر تايو واركه بك معني داردر : برده ، قان ايچنده ياتان برديشي كيكيله ياشنده اوني قولايلان ، باشي كوكشه طاييان ، صوكر ك كجك يكي بر مصيبي داهه باركيري قولايلري ديكش اور تاييلي ديكه يني اوچ ياورو... بونك آلتنده رجائي زاده اكرم بكك بر قطعه مي :

دوشوب اورمانده زحماك آهو ... الخ
مجموعه نك مقدمه سندن شو ايلك سطرلري نقل

ايديوورم:

«قارداش كومي» فورالده [*] جيفجاق ايدی. فقط بر چوق سبلره كوره تاخير ايديله ايديله بونكه قدر قالدی. «خيريز شر اولماز» درلر . بوديشنده كي حكمت احبال كه الراكزي اوپكده اولان بوجومنه نك كيتيت تاخير نكده كي قدر هيچ بر زمان ظهور ايمه مشدر. لطفاً بر آرز دوشونكز. بر آزالور نشر اولوسنه بدی هيچ شهبه ميه كه بوجومنه نك الكوتلي سطرلري ، اك روحلي ومعنالي جله وحي مقاله لري سانسور افندي بر خصوص «سر» تشكيل ايدوب سيزه اجاق آغ چاته جقدی. بر سيزه و آغ بارچارله باقوب قاره قوه لر كه نه سورته عقل و روحه مسلط اولديغنه آجيبه جق، ملنك جامتلك مجروانكسارني دوشونه رك - كل اعتراف ايدمه ايله جك كوجوله جكديكز. «مقدمه نك، بو مقدمه مي ايله، ناصل دوام ايدوب [*] شباط

آهك و موازنه يي كيكن تاسيسه بوتون قوتيله چاليشور. تصويقي و اجرائي قوتلري تمثيل ايدن آدملر همان هر برده شوكانه اولشاردر كه جمعيت بشريه ايچنده طبيعي آهك و موازنه بو قدر واوله من، آهك و موازنه آجني دولك و جمعيتك همت و غريته بر درجه به قدر تاسيس اولنه بيلر و بو قاعته اجتاعي سياسته كودن كونه كرهي و برييور .

مع التأسف شوني اعترافه مجبورز كه بخصوصه لك كبري قانان بر مملكت وارسه اوده برز . دولت اسايش و امنيتي تايمين غايه سندن هنوز نفس الهه مش و باطلبع اجتاعي سياست فعاليتي ايچون فرصت و امكان بوله مشدر. بونك اليازلق دليل آتيده كي ارقاندر: ۳۲۷ ستمي بوديه سندن مصارف عمومي دن يوزده ۳۰،۷۵ يي ديون عمومي و مختصصات ذاتيه و يوزده ۶۹،۲۵ يي ايسه خدمات عمومي تشكيل ايلكده در. خدمات عمومي به عائد ۶۹،۲۵ دن اون بری واردات مملكتك اداره و جبابي ، و طقوزي مملكتك انضباط و ادارسي، يوزده قرق مدافعه مملكت و ايچون يالكر يوزده بديسي تدقيقات عليه، اقتصاديه و نافع به حصر و تخصيص اولمشدر . بوندن صكره كي بودجه لرده دخی نسبت اشاعي يوقاري بودجه ده در. تساندجيك فعاليتنه الكزياده محتاج اولان بر مملكت وارسه اوده بزم مملكتن دوزر . آتيده كي مقاله لر بزمه بو خصوصه كي وضعت حاضره مزي و بوندن صوكر انكشاف ايدمك صفعه لري ايضاحه چاليشه جمن.

تکين آلب

تصحیح

تکين آلب بكك كچين سايدك تساندجيك مقاله سنك سرلوحه مي (حرب قازانجاري) اولقي لازم كليركن سبوا (حرب زنگينلري) صورتده ديزيله يكي آكاشلا يغندن تصحيح اولنور .

وچيزلر

فنيانلرك تركيبده رزيلته و وارد ؛ نصل كه علاوه كر كينده زهره بولونويور . تدبير بولنري بر آراه طويلاز ، اعتداله كتير وحياتك فائز لارنه قارشي فائده بر صورتده قوللاير .

حقيق عشق نه قدر نادر اولورسه اولسون ، حقيق دوستاقتك دها آرز نادر در.

حقيق طلاقت ، لزوي اولان هر شيئي سويله مك و يالكر لزوي قدر سويله مكدر .

حقيقت ، ير يوزده ، ظاهري حقيقتك ياپديني فنانق قدر ايلك ياپاماز .

لاروشوفو

كيديككي، حتى صوكتك، بزم ۳۲۵ انقلابي متعاف بوتون يازيلرمي خاطر لايه رق، ناصل ينديكيني تحزين ايديله ييلير سكر: «وار اولسون جمهوريت نام، ياشاشين حريت اقوام»

صوكر «حرب و فلاكت» سرلوحه لي اوزون بر شعر: اوچار، اوچار، ينه روحم ديار حزنه قوشار ؛ اوزاق، اوزاق، بك اوزاق بر عريض ايچنده يشار . صوغوق، صوغوق، كچيه كچيش بوتون جهان صومش، اوزاقده ايلكلور انجاق زواللي بر ياقوش . كوزمن اويغو چكلمشده چارپور قليم، نه دنسه بيليمور: آه! خيلي مظفرم . نو كيمده دالعالاير فيلر قزبل قانلاز، باشيمده باطلاور آتلي، سيسي وولقانلاز.

۱۹۱۷ گانون تاينسده يازيش اولان بو اوزون شعر ك صاحبي «حسين جاويد» بكده حامدي چوق اوقوش بر فكرت طبله كي ستر كي اولويورم . چونكه شعر بر آرز صوكر و زني ديكشده رك انسانه فكرتك «تاريخ» نده كي فريادلري خاطر لايور.

ارقاداش، يولداش! اي وطنده اويان ياتما اربتي يتر... ديكشي زمان، چيرتيلير باق يواش يواش ظلمت، باري دلك ييله بزيندن [۱] لك عبرت نه دييور باق اويشه چهره لي تور! سحر اولش... دنك كوتش دويغور. ازاجق وارسه حسن ووجدانك قانق اويان!... سونمه شمه ايتانك قانق، اويان! كورنه فكره خامسك؟ كيملك اوغليسيك، نه سك، كيمسك؟

صوكر قافقاسك تاماً كندي لسانيه يازيش «بربردهك بر دراما» (طاب زاده عبده شائق) امضال اولان بو منظوم هائله نك اشخامي دقي بك جالدير . «انسانق اور تاياشي عاليجناب بر قادن ؛ ايدبال [مفكوره] انسانلغك ايدبالني تصور ايدر ۲ اياشنده نوراني بر چوقوق، وجدان، عدالت، سعادت، مرحمت، آق قاناني، تيز كينش توراني كنج . - صوكر: ظلم، شيطان، فلاكت، هيسي قارا قاناني، چيركن و مهيبي سالي آدملر... صحنه «الچاق و فقيرانه دوشمنش» بر اودا تصوير ايدر. اودانك صافه، صوله و آرقابه اكجيلر اوچ قايسي وار. برده آجيله. يقده «ايدبال» خسته بر حالده ياتاغنه اورا زويورمش. «انسانق» ايدبالك ياشي اوچنده درومش و مزجن بر وضعت آلمش. فلاكت قارا، ايري قانانلري غرور ايله اولرك اوستنه كرمش .

ايدبال — (هيجاله) نه در اوستمه ديو آغير برده لر؟ اطرافده قارا كفلر رقص ايدر.

(البرني هواده اويانازاق)

قادر نام! بيرت اولري، بارجالا انسانلق (مضطرب) - آلاماك... سايقلايور... اي مولا سن شفا و بر... الخ ...

[۱] عثمانلي توركلري

ایده آل خسته ، انساناق ، زوالی والده نه یاهجی بیلیمور ، ظلم ، شیطان ، فلاکت الاله ورمشتر ، والده ایله اوغلی اوزرینه چولانمشتر . معافیبه عدالت کلیور ، قیلیبه ظلمی تولدورویور . فقط هبات که شیطان وفلاکت نوروتولمادر . خسته ایده آلی شفا بولدورمق پک کوچ . اساساً اوکولکه اوچوور و آتاسی انسانقی وجدانک ، مرحتک ، عدالتک اهتمالمرینه ترک ایدیور . انسانقی دیز اوسقی چوکرک لاری یوقاری قالدیریور :

ای یارادان ، ای ارحم الراحمین
سن قاووشدور بی یاورومه !

دیه یالوریور . وجدان ، عدالت ، مرحت وسمادت هپردن : آمین ! دیورلر ، برده ایدیور . سوکرا « عمر فاتی نعمان زاده » امضای « بن کیم ؟ » دییه بر مقاله سی ، شیعی ، بابی وپیشم نهمذهب فرقرینک اسلامقندن آیرلیق دیمک اولدوغنی ، بالخاصه تورککلده جهلنک برلهشدیکنی ، حال بوکه شرق عالمنک ملتندن خبرسز قالدیده ، تورککل اوزرینه برخفارش کیی آلمندن چکینمکه اولدیغنی آکلایور . بالخاصه یکی نسلک اسکی مذهب قاوغارلندن یقهقر اسلامقندن اونیچ کیمک ایسته مدیکندن ، بوذهنبته تورککلده اهال ایتدیکندن اوزون اوزون شکایت ایدیور سوکرا « کومکچیلکده » قرار قیلیور .

سوکرا (فاضل کریم) اورنوروغدن یازیور : ملت صاغ اولسون ! اوورویا قاجقینلر طولوش ، هرشرده ، هرکوبده هرملته منسوب قاجقینلر وار . بونلر آجیمق قایل دیکلر « اما آناتولی عتاجلرینک حاللری ، تورک قاجقینلرینک فلاکتلری داهای باشقا ، داهای آغیردر . چونکه بوغاریبه مناسیتله باشقا ملت قاجقینلری ایکی یقین سنه دن بری فلاکت چکدکلی حالده تورک قاجقینلری ، آناتولی مسلمانلری متادیاً بدی سنه دن و داهای دوغروسى ۲۰۰ سنه دن بری شو فلاکتلری چکیمکه درلر . »

فاتح کریمکده مقاله سندن شو سوکراسی نقل ایده کیم : « ۱۹۱۲ ده باقان عماریمی وقتنده استانبولده شیزاده جامعک حوالیسده باشی آلوپ ره اورطومرش اختیار بر تورک یانه وارد . یاشنده ۸ - ۹ دانه کوچوک چوچوقلر واردی . بعضیمی آغلایور ، بعضیمی هیچ سس وحرکتسز اوطورویورلردی . بابانک یاشنده بر اوکوز آراباسی وار . ایچروسنده هر دورلو اسکی پوسکوشیلر ، که بوتونی بش روپله ده کز . غایت آرتیق اوکوزده آرابانک یاشنده ، بابانک مهاجر اولدیله بللی . یاشنده ۹ - ۱۰ معزون و مکرر کوزلرنی قالدروب باقدی وعلیکم سلام دیدی . « احوالی صوروشمه باشلادم . سوزدن اول کوزلرندن یاش کلوب قارکی م بیاض صفالاری اوزرینه دوشدی : « اوت ، مهاجرز ، روم ایلندن کلک ، ایشته یاعده طوقوز چوچوق وار . بونلر اوچ آوغلنک و بر قزیمک بالایریدر . اوغلارمندن ایکیمی شهید اولدیلر . بریمی بولمارلرده اسیر ، قیزم آغیر قله ده تحمل ایده مدن وفات ایتدی . ایشته

بوکودریککز چوچوقلر هپسده نیم تربیه مه ، نیم بوغه قالدی . کوزی بولمارلر یاندیردیلر . بوتون اشیامز خراب اولدی . بوتون قوزناره بیلیمکز شو آراباده کوردیککز اشدان عبارتدر ... دیدی . « چوق آجیدیم ، قلم غایت متأثر اولوب کیمسه مددک بش اون غروقی چوچوقلره ودرم . تسلی یولنده بابایه براییک سوز سوله دم . باباده متأثر اوله رق :

« نه یایلم اوغلم ، دنیادر بو . اللهک قدری یوپله ایمن . ملت صاغ اولسون ، بو چوچوقلر اولو اللهه ، سوکرا ملت امانتدر » دیدی .

« قافازده و آناتولیده ملت اوسته بوقدر یوپوک امانتلر یولکندی . باقم ملت بومانلری قبول ایده کیم ؟ آتی حسن استعمال ایدجکیم ؟ کوزلری یاشلی بابالرک سوک دله کارلی ، سوک نفسلری حقی چقاچیم ؟ نه اولسه ده نیردن کوروله چکدر . »

بونى جواد - شهبه سز « قوشیا » صاحب - « یازیق ! » عنوانی کوچک بر دستایله تعقیب ایدیور !

دکیز درده دوشور ، دافالار آغلار
دافلار درده کسه ، دومانه یازیق !
سن سیز اوز ایلینده غرب کسلوب
دورنالاردن [طورناردن] خبر اومانه یازیق !

بر قوش اوقور برده صباح اذانی ،
چاغیرمقه بوله یولدن آزانی ،
ارمنلر سوله یین ، الله یازانی ،
دیمانن یوق اولان ایانه یازیق !

زمنمک دردنی دیکلیمه قارداش ؛
اولکیمکه برکوکول پایانه اوغراش .
آجینجه یوللار کیمیه بیر باش ،
برکوکول یایمانن وجدانه یازیق !

کون باتانده صاری بولوط صاریسی ،
سویله . سیزه دوشور دردک یاریسی .
ای ایلمک خانی ، قیزی قاریسی ،
ال آچش باجیلار دشمانه یازیق !

سوکرا حسین میرزا جالوف امضای برمنروه : امید !
« هایدی قارداشلر ، دینداشلر ! یازیق (زوالی) انسان اولدینک ائندن دوئلما .. و آنجاچ بو واسطه ایله کال بشره ایرمک ممکن اولدینقی بیلهرک امیدلره یاشاشلم ! »

سوکرا « مناف زاده ثابت » برلوجه قارشینده عنوانیه بوکونکی بشریتک سفیل وفلاکتلی حانی تصویر ایدیور . یوقی اوقرکن رجانى زاده اکرم بک مرحومى خاطر لادم .

سوکرا ع . نظمی امضای مجا وزنی اوزونجه برشعر ، حسین زاده ع ، منصورک « کل ایتمه اموش » برلوجه سیله ادبیات جدیدنک باشلانفیع دوریه عائد اولدینقی ظن ایتدیرجهک مستزادی برمنزومه . سوکرا « بزم نقطه نظرندن روسیه ده جمهوریت انام » عنوانی سیاسی بر مقاله ی م . ۱۰ رسول زاده « واراوسون جمهوریت انام ! » تمثیلیه بختیریور .

یوسف زاده علی راغی « قوناغلاره » سرلوجه سیله اوزدیلی اواز وزنی ایله یازدینقی شعر نه آقا کوندوزک بر یتیمی بیله تعزین ایدیور .

« خدی قبول نکله ! » بوده احمد جودت امضای برکوکچک حکایه در . اوغلی غائب ایده رک جیله بران بر زوالی والده نک غییر بر حکایمی . سوکرا عروسی برشعر : تخلیه ، یاخود قاجقین امضا : ع . صحت .

آتیلیر توپلار که اوزاقلارده ،
ایشیدلیمکه در طرافلری ...
خلق شاشقین ، بازار ، بوقاقلارده
شهردن کسمه دن علاقه لری .

محمد عیاض الاسحاقی : رومانچی ، حکایمی ، تیاتروجی ، ملکتنده برشال تورک ادبیاتی یارانلردن بری : بقای حیات مسأله سی یازیور . استفادلی بر مقاله . تنی ایدرمک که یکی مجموعه بو مقاله ی عیناً نقل ایتسین . چونکه فکر اعتبارله بزم ایچون ده فائده لیدر . هلمو (هرکس) آغلادینی ایچون « حاجی سلیم (سیاح) قاسم » ده اغلاور ، نهایتنده :
اوایان بالام ! اوایان ! اوایان !

سلیمان محمد امین اوغلی تورخان امضاسیله « قول » لق ایچون یازیش اوزون بر مقاله ده (عبد) لی ، (قول) لی اسملردن شکایت ایدیور . تورک چوچوقلری اسکی تورککلرک قلالاندقاری ، فقط بوکون کیندیکمه اونوتولان بر چوق کوزهل اسملر صابیور :
آی خان ، کون خان ، طای خان ، تورخان [ممتاز دینکدر] ، باطرخان ، کومش خان ، اوغوز خان ، لاجین ، طرلان ، طفسان ، طورغود ، اوغورلو ، اولوغ ، قرا ، ایدین ، بیلدیرم ، آق سنفر و الخ ...
تورک چوچوقلرینه ، بویه کوزهل ، تورک ماهیستک بر چوق مغفرتلرنی اکدیرجهقی اسملر وارکن ، اونلری طهباسب قوی ، آقا قوی ، حضرت قوی ، امام قوی ... کیی ادلرله قول ایتک بر تردیه اشارت و مستکنی قبول ایتک دیمک اولوبور ، بوجاژر دکلیدر ، دیور ، بک طوغرو .

(سید حسین) که « آغلایلان دیشلر » ی وبحث ایدیله یلایق داهای اوقدر کوزلشیلر وازکه قارلرلرک صبرلرنی توکمه تمک ایچون بختی ایلرله ترک ایدیورم .

